Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

21 septembrie 2016*

„Trimitere preliminară — Directiva 2011/64/UE — Articolul 15 alineatul (1) — Determinarea liberă de către producători și importatori a prețului maxim de vânzare cu amănuntul pentru produsele din tutun prelucrat — Reglementare națională prin care se interzice vânzarea de astfel de produse de către comercianții cu amănuntul la prețuri inferioare celor menționate pe timbrul fiscal — Libera circulație a mărfurilor — Articolul 34 TFUE — Modalități de vânzare — Articolul 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE”

În cauza C-221/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia), prin decizia din 5 mai 2015, primită de Curte la 13 mai 2015, în procedura penală împotriva

Etablissements Fr. Colruyt NV,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, și domnii J.-C. Bonichot și C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 februarie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Etablissements Fr. Colruyt NV, de R. Verstraeten și de H. De Bauw, advocaten;

— pentru guvernul belgian, inițial de N. Zimmer, de J. Van Holm și de M Jacobs, apoi de J. Van Holm și de M. Jacobs, în calitate de agenți, asistați de A. Fromont, advocaat;

— pentru guvernul francez, de G. de Bergues, de D. Colas, de J. Bousin și de S. Ghiandoni, în calitate de agenți;

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, de A. Brigas Afonso și de M. Rebelo, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de E. Manhaeve, de H. van Vliet și de F. Tomat, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: neerlandeza.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 21 aprilie 2016,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64/UE a Consiliului din 21 iunie 2011 privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat (JO 2011, L 176, p. 24) coroborat cu articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), a articolului 34 TFUE, precum și a articolului 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva Établissements Fr. Colruyt NV (denumită în continuare „Colruyt”) privind vânzarea de către aceasta de produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (2), (3), (9) și (10) ale Directivei 2011/64 au următorul cuprins:

„(2) Este necesar ca legislația fiscală a Uniunii referitoare la produsele din tutun să asigure funcționarea corectă a pieței interne și, în același timp, un nivel ridicat de protecție a sănătății […]

(3) Unul dintre obiectivele Tratatului privind Uniunea Europeană este de a menține o uniune economică ale cărei caracteristici să fie similare cu cele ale unei piețe interne, în cadrul căreia există o concurență sănătoasă. În ceea ce privește tutunul prelucrat, realizarea acestui obiectiv presupune ca aplicarea taxelor privind consumul de produse în acest sector în statele membre să nu producă condiții de denaturare a concurenței și să nu împiedice libera lor circulație în cadrul Uniunii.

[…]

(9) În ceea ce privește accizele, armonizarea structurilor trebuie să conducă în special la concurență loială între diferitele categorii de tutun prelucrat care aparțin aceleiași grupe și care să nu fie denaturată de efectele induse de impozitare și, în consecință, la deschiderea piețelor naționale ale statelor membre.

(10) Necesitățile imperative ale concurenței implică un sistem de formare liberă a prețurilor pentru toate grupele de tutun prelucrat.”

4 Articolul 1 din această directivă, care face parte din capitolul 1, intitulat „Obiect”, prevede:

„Prezenta directivă stabilește principiile generale pentru armonizarea structurii și a ratelor accizei care se aplică tutunului prelucrat în statele membre.”

5 Articolul 7 alineatul (1) primul paragraf din directiva menționată prevede:

„Țigaretele fabricate în Uniune și cele importate din statele terțe fac obiectul unei accize *ad valorem*, calculată la prețul maxim de vânzare cu amănuntul, incluzând drepturile vamale, precum și al unei accize specifice calculate pe unitatea de produs.”

6 Articolul 15 alineatul (1) din aceeași directivă are următorul cuprins:

„Producătorii sau, dacă este cazul, reprezentanții sau agenții lor autorizați din Uniune și importatorii de tutun din țările terțe sunt liberi să determine prețul maxim de vânzare cu amănuntul pentru fiecare dintre produsele lor și pentru fiecare stat membru în care se introduc produsele în cauză în vederea consumului.

Primul paragraf nu poate împiedica în niciun fel punerea în aplicare a sistemelor legislative naționale în ceea ce privește controlul nivelurilor de preț sau respectarea prețurilor impuse, cu condiția ca acestea să fie compatibile cu legislația Uniunii.”

Dreptul belgian

7 Articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° din wet betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten (Legea privind protecția sănătății consumatorilor în ceea ce privește produsele alimentare și alte produse, *Belgisch Staatsblad* din 8 aprilie 1977, p. 4501) din 24 ianuarie 1977, în versiunea aplicabilă la data faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „Legea privind protecția sănătății”), prevede:

„Este interzis să se facă publicitate pentru tutun, produse pe bază de tutun și produse similare, denumite în continuare produse din tutun, precum și să se facă sponsorizare prin intermediul acestora.

Se consideră drept publicitate și sponsorizare orice comunicare sau acțiune care vizează, direct sau indirect, promovarea vânzării, indiferent de locul, de suportul sau de tehnicile utilizate.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

8 Colruyt exploatează în Belgia o rețea de supermarketuri sub același nume.

9 În urma unei investigații efectuate de federale overheidsdienst van volksgezondheid (Serviciul Public Federal de Sănătate Publică, Belgia), openbaar ministerie (Ministerul Public, Belgia) a constatat că Colruyt a recurs, în supermarketurile sale, la acte de publicitate pentru tutun, interzise în temeiul articolului 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății. Colruyt ar fi vândut astfel diverse produse din tutun:

— la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective;

— cu o reducere în funcție de cantitate, care era semnalată pe un fond galben și roșu pe etichetă la raion;

— cu o reducere generală temporară de 3 % pentru toți clienții;

— cu o reducere generală de 3 % pentru o categorie specială de persoane, și anume membrii unor mișcări de tineret, prin intermediul *kampkorting*-ului (literal „reducerea de tabără”).

10 Prin hotărârea pronunțată de correctionele rechtbank te Brussel (Tribunalul Penal din Bruxelles, Belgia) la 10 mai 2013, Colruyt a fost obligată printre altele la plata unei amenzi de 270 000 de euro pentru încălcarea acestei dispoziții.

11 Colruyt a atacat cu apel această hotărâre la hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia), susținând în special că o interdicție de a practica prețuri de vânzare cu amănuntul inferioare prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele din tutun este incompatibilă cu articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64, cu articolul 34 TFUE și cu articolul 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE.

12 În aceste condiții, hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64 coroborat sau necoroborat cu articolele 20 și 21 din cartă se opune unei dispoziții naționale care obligă comercianții cu amănuntul să respecte prețuri minime interzicându-le să aplice pentru produsele din tutun un preț inferior prețului pe care producătorul/importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal?

2) Articolul 34 TFUE se opune unei dispoziții naționale care obligă comercianții cu amănuntul să respecte prețuri minime interzicându-le să aplice pentru produsele din tutun un preț inferior prețului pe care producătorul/importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal?

3) Articolul 4 alineatul (3) [TUE] coroborat cu articolul 101 TFUE se opune unei dispoziții naționale care obligă comercianții cu amănuntul să respecte prețuri minime interzicându-le să aplice pentru produsele din tutun un preț inferior prețului pe care producătorul/importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

13 Guvernul belgian susține că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă pentru motivul că, în primul rând, articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății nu ar avea legătură cu obiectul litigiului principal, prețurile de revânzare cu amănuntul ale produselor din tutun în Belgia fiind reglementate de alte dispoziții ale dreptului belgian. Acesta susține, în al doilea rând, că interpretarea Directivei 2011/64 este lipsită de relevanță pentru soluționarea respectivului litigiu, întrucât articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° menționat nu ar urmări să transpună directiva în cauză în dreptul belgian. El consideră, în al treilea rând, că decizia de trimitere nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții, întrucât aceasta nu ar conține suficiente informații cu privire la cadrul factual și juridic al respectivului litigiu și nici o expunere a motivelor exacte care au determinat instanța de trimitere să aibă îndoieli cu privire la interpretarea dispozițiilor dreptului Uniunii. Guvernul francez exprimă de asemenea îndoieli cu privire la admisibilitatea acestei cereri.

14 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a statua asupra unei cereri de decizie preliminară adresate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 16 iulie 2015, Sommer Antriebs- und Funktechnik, C-369/14, EU:C:2015:491, punctul 32 și jurisprudența citată).

15 În ceea ce privește primul motiv de inadmisibilitate a cererii de decizie preliminară, este suficient să amintim că, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea dispozițiilor din dreptul național sau să hotărască dacă interpretarea dată de instanța națională este corectă (Hotărârea din 7 octombrie 2010, dos Santos Palhota și alții, C-515/08, EU:C:2010:589, punctul 18).

16 În ceea ce privește al doilea motiv de inadmisibilitate invocat de guvernul belgian, nu rezultă în mod evident că situația în discuție în litigiul principal este exclusă din domeniul de aplicare al Directivei 2011/64 sau, cel puțin, că articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății nu poate în niciun caz să lipsească de efect util unele dintre dispozițiile acestei directive și că interpretarea solicitată a directivei menționate nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal. Pe de altă parte, această obiecție se referă la fondul primei întrebări preliminare.

17 În ceea ce privește al treilea motiv de inadmisibilitate, trebuie să se constate că, în speță, instanța de trimitere a prezentat cadrul juridic și factual în care se înscrie litigiul principal într-un mod suficient de precis pentru a permite Curții să dea un răspuns util la întrebările care îi sunt adresate, precum și persoanelor interesate, menționate la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, să prezinte observații. În plus, decizia de trimitere permite să se înțeleagă că instanța de trimitere are îndoieli cu privire la compatibilitatea reglementării naționale în discuție în litigiul principal cu dispozițiile dreptului Uniunii a căror interpretare se solicită și că, în lipsa compatibilității acestei reglementări cu dispozițiile menționate, acuzațiile reținute împotriva Colruyt ar fi considerate nefondate.

18 Având în vedere cele de mai sus, cererea de decizie preliminară trebuie considerată admisibilă.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

19 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64, citit în lumina articolelor 20 și 21 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective.

20 Astfel cum rezultă din articolul 1 din Directiva 2011/64, aceasta are ca obiect stabilirea principiilor generale pentru armonizarea structurii și a ratelor accizei care se aplică tutunului prelucrat în statele membre. Prin urmare, directiva menționată face parte din legislația fiscală a Uniunii referitoare la produsele din tutun, care, potrivit considerentului (2) al directivei în cauză, are ca obiectiv să asigure printre altele funcționarea corectă a pieței interne.

21 În plus, din considerentul (3) al Directivei 2011/64 reiese că, pentru a realiza obiectivul menționat, aceasta urmărește să garanteze că aplicarea taxelor privind consumul de produse din sectorul tutunului prelucrat în statele membre nu produce condiții de denaturare a concurenței și nu împiedică libera circulație a acestor produse în cadrul Uniunii. În special, considerentul (9) al acestei directive prevede că armonizarea structurilor accizelor trebuie să conducă în special la concurență loială între diferitele categorii de tutun prelucrat care aparțin aceleiași grupe și care să nu fie denaturată de efectele induse de impozitare și, în consecință, la deschiderea piețelor naționale ale statelor membre.

22 Din cele de mai sus rezultă că Directiva 2011/64 urmărește să asigure buna funcționare a pieței interne în ceea ce privește aplicarea în statele membre a accizei pentru produsele din sectorul tutunului prelucrat.

23 Articolul 15 alineatul (1) primul paragraf din directiva menționată trebuie interpretat în lumina acestui scop. El prevede că producătorii sau, dacă este cazul, reprezentanții sau agenții lor autorizați din Uniune și importatorii de tutun din țările terțe sunt liberi să determine prețul maxim de vânzare cu amănuntul pentru fiecare dintre produsele lor și pentru fiecare stat membru în care se introduc produsele în cauză în vederea consumului, pentru a se garanta o concurență efectivă între aceștia.

24 Curtea a statuat că această dispoziție vizează, pe de o parte, să garanteze că determinarea bazei de evaluare a accizei proporționale aplicate produselor din tutun, respectiv prețul maxim de vânzare cu amănuntul pentru aceste produse, este supusă acelorași norme în toate statele membre și, pe de altă parte, să protejeze libertatea operatorilor menționați mai sus, care le permite să beneficieze efectiv de avantajul concurențial care rezultă din eventuale prețuri de cost mai mici (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 martie 2010, Comisia/Franța, C-197/08, EU:C:2010:111, punctul 36).

25 Pe de altă parte, dispoziția menționată se înscrie în mecanismul de impozitare a tutunului, care presupune că prețul determinat de producător sau de importator și aprobat de autoritatea publică se impune ca preț maxim și trebuie să fie respectat ca atare la toate nivelurile lanțului de distribuție până la vânzarea către consumator pentru a se evita ca, prin depășirea prețului impus, să se poată aduce atingere integrității veniturilor fiscale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 2010, Comisia/Franța, C-197/08, EU:C:2010:111, punctul 43).

26 Articolul 15 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2011/64 are, așadar, ca obiect să garanteze că aplicarea normelor privind acciza asupra produselor din tutun nu aduce atingere necesităților imperative ale concurenței care implică, astfel cum reiese din considerentul (10) al acestei directive, un sistem de formare liberă a prețurilor de către producători sau importatori pentru toate grupele de tutun prelucrat.

27 Astfel, Curtea a statuat în esență că articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64 nu poate fi interpretat în sensul că se opune unei reglementări care, pentru vânzarea către consumatori de tutun prelucrat importat sau fabricat în țară, impune un preț de vânzare, și anume prețul înscris pe timbrul fiscal, cu condiția ca acest preț să fi fost stabilit în mod liber de producător sau de importator (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 noiembrie 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, punctele 63 și 64).

28 În ceea ce privește cauza principală, o dispoziție a unei reglementări naționale precum articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății, care, potrivit informațiilor furnizate de instanța de trimitere, interzice comercianților cu amănuntul printre altele să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective, are cu siguranță ca efect, având în vedere particularitățile mecanismului de impozitare a tutunului, să impună acestor operatori, pentru vânzarea către consumatori a unor astfel de produse, prețul menționat pe timbrul respectiv. Cu toate acestea, din dosarul prezentat Curții nu reiese că această dispoziție are ca obiect să reglementeze stabilirea prețului menționat de producător sau de importator pe timbrul respectiv și nici, de altfel, că această dispoziție privește într-un mod diferit aplicarea accizei asupra produselor din tutun.

29 Prin urmare, o asemenea dispoziție națională nu se încadrează în situația menționată la articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64. În consecință, acesta nu se opune respectivei dispoziții.

30 Această interpretare nu este repusă în discuție de argumentul invocat de Colruyt potrivit căruia faptul de a nu recunoaște comercianților cu amănuntul, în temeiul articolului 15 alineatul (1) menționat, libertatea de a stabili prețul de vânzare către consumatori al produselor din tutun constituie o

discriminare nejustificată, contrară articolelor 20 și 21 din cartă, între comercianții cu amănuntul care sunt de asemenea importatori și cei care nu sunt importatori. Astfel, aceste dispoziții ale cartei nu pot, în orice caz, să aibă ca efect extinderea domeniului de aplicare al Directivei 2011/64 la stabilirea prețului minim practicat de comercianții cu amănuntul, care nu are legătură, în principiu, cu aplicarea accizei asupra produselor din tutun.

31 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective, în măsura în care acest preț a fost stabilit în mod liber de producător sau de importator.

Cu privire la a doua întrebare

32 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 34 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective.

33 Articolul 34 TFUE interzice, între statele membre, restricțiile cantitative la import, precum și orice măsuri cu efect echivalent. Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că orice măsură a unui stat membru de natură să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului din interiorul Uniunii trebuie considerată o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative în sensul acestei dispoziții (Hotărârea din 11 iulie 1974, Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, punctul 5, și Hotărârea din 23 decembrie 2015, Scotch Whisky Association și alții, C-333/14, EU:C:2015:845, punctul 31).

34 Astfel, reprezintă măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative obstacolele în calea liberei circulații a mărfurilor care rezultă, în lipsa armonizării legislațiilor naționale, din aplicarea la mărfuri provenite din alte state membre, unde sunt produse și comercializate în mod legal, a unor norme privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească mărfurile respective, chiar dacă aceste norme sunt aplicabile fără deosebire tuturor produselor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 februarie 1979, Rewe-Zentral, cunoscută sub numele „Cassis de Dijon”, 120/78, EU:C:1979:42, punctele 6, 14 și 15).

35 Nu este susceptibilă să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului dintre statele membre, în sensul acestei jurisprudențe, aplicarea în privința unor produse care provin din alte state membre a unor dispoziții naționale care limitează sau interzic anumite modalități de vânzare, în măsura în care acestea se aplică tuturor operatorilor în cauză care își exercită activitatea pe teritoriul național și afectează în același mod, în drept și în fapt, comercializarea produselor naționale și a celor provenind din alte state membre. Astfel, odată ce aceste condiții sunt îndeplinite, aplicarea unor reglementări de acest tip în cazul vânzării de produse care provin dintr-un alt stat membru și care sunt conforme normelor stabilite de acest stat nu este de natură să împiedice accesul acestora pe piață sau să îl îngreuneze mai mult decât pe cel al produselor naționale (Hotărârea din 10 februarie 2009, Comisia/Italia, C-110/05, EU:C:2009:66, punctul 36).

36 Prin urmare, trebuie considerate măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative la import în sensul articolului 34 TFUE măsurile adoptate de un stat membru care au ca obiect sau ca efect aplicarea unui tratament mai puțin favorabil produselor provenind din alte state membre, precum și măsurile avute în vedere la punctul 34 din prezenta hotărâre. De asemenea, face parte din aceeași noțiune orice

altă măsură care împiedică accesul pe piața unui stat membru al produselor originare din alte state membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 februarie 2009, Comisia/Italia, C-110/05, EU:C:2009:66, punctul 37).

37 În această privință, în măsura în care o reglementare națională cu privire la prețul produselor din tutun, precum cea prevăzută la articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății, nu se referă la caracteristicile acestor produse, ci privește numai modalitățile în care produsele respective pot fi vândute, aceasta trebuie considerată ca referindu-se la modalități de vânzare (a se vedea prin analogie Hotărârea din 30 aprilie 2009, Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft, C-531/07, EU:C:2009:276, punctul 20).

38 În ceea ce privește aspectul dacă o astfel de reglementare îndeplinește condițiile menționate la punctul 35 din prezenta hotărâre, trebuie să se constate, pe de o parte, că o dispoziție națională precum articolul 7 alineatul 2bis punctul 1° menționat, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective, se aplică tuturor operatorilor în cauză care își desfășoară activitatea pe teritoriul național.

39 Pe de altă parte, în măsura în care nu privește determinarea de către importatorii de produse care provin din alte state membre a prețului menționat pe timbrul în cauză și în care acești importatori rămân liberi să stabilească prețul respectiv, această dispoziție nu este de natură să împiedice accesul pe piața belgiană al produselor din tutun care provin dintr-un alt stat membru sau să îl îngreuneze mai mult decât pe cel al produselor din tutun naționale.

40 În consecință, o astfel de reglementare nu constituie o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative la import interzise prin articolul 34 TFUE.

41 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 34 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective, în măsura în care acest preț a fost stabilit în mod liber de importator.

Cu privire la a treia întrebare

42 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective.

43 Reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, deși este adevărat că articolul 101 TFUE vizează numai comportamentul întreprinderilor și nu privește măsurile legislative sau administrative care emană de la statele membre, nu este mai puțin adevărat că acest articol coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE, care instituie o obligație de cooperare între Uniune și statele membre, impune acestora din urmă să nu adopte sau să nu mențină în vigoare măsuri, inclusiv de natură legislativă sau administrativ-normativă, care pot înlătura efectul util al normelor de concurență aplicabile întreprinderilor (a se vedea Hotărârea din 4 septembrie 2014, API și alții, C-184/13-C-187/13, C-194/13, C-195/13 și C-208/13, EU:C:2014:2147, punctul 28 și jurisprudența citată).

44 Există o încălcare a articolului 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE atunci când un stat membru fie impune ori favorizează încheierea de înțelegeri contrare articolului 101 TFUE sau întărește efectele unor astfel de înțelegeri, fie înlătură caracterul statal al propriei reglementări, delegând unor

operatori privați responsabilitatea de a adopta decizii de intervenție de interes economic (Hotărârea din 4 septembrie 2014, API și alții, C-184/13-C-187/13, C-194/13, C-195/13 și C-208/13, EU:C:2014:2147, punctul 29).

45 Cu toate acestea, o reglementare care nu urmărește să impună încheierea de acorduri între furnizori și comercianții cu amănuntul sau alte comportamente precum cele prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, ci, dimpotrivă, încredințează autorităților publice răspunderea de a stabili prețurile de vânzare către consumatori, nu încalcă această dispoziție coroborată cu articolul 4 alineatul (3) TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 ianuarie 1985, Cullet și Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers, 231/83, EU:C:1985:29, punctele 17 și 18). De asemenea, nu impune și nici nu favorizează încheierea de acorduri anticoncurențiale o reglementare care consacră o interdicție suficientă în sine (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 noiembrie 1991, Ohra Schadeverzekeringen, C-245/91, EU:C:1993:887, punctul 11).

46 Astfel cum s-a constatat la punctul 28 din prezenta hotărâre, o dispoziție a unei reglementări naționale precum articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății are ca efect să impună comercianților cu amănuntul, pentru vânzarea de produse din tutun către consumatori, un preț de vânzare, și anume prețul pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective. O astfel de reglementare nu impune și nici nu favorizează încheierea de acorduri între furnizori și comercianții cu amănuntul, dar este suficientă în sine în măsura în care are în mod direct ca efect stabilirea prețului practicat de comercianții cu amănuntul. În plus, nu reiese din dosarul prezentat Curții că adoptarea articolului 7 alineatul 2 bis punctul 1° din Legea privind protecția sănătății a fost precedată de un acord privind prețurile de revânzare impuse în sectorul produselor din tutun.

47 Pe de altă parte, articolul 7 alineatul 2 bis punctul 1° menționat nu deleagă unor operatori privați responsabilitatea de a stabili prețul practicat de comercianții cu amănuntul sau de a adopta alte decizii de intervenție de interes economic.

48 În aceste condiții, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal nu este susceptibilă să lipsească de efect util articolul 101 alineatul (1) TFUE.

49 Din considerațiile care precedă rezultă că trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective.

Cu privire la cheltuielile de judecată

50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

1) **Articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2011/64/UE a Consiliului din 21 iunie 2011 privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului**

pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective, în măsura în care acest preț a fost stabilit în mod liber de producător sau de importator.

2) **Articolul 34 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective, în măsura în care acest preț a fost stabilit în mod liber de importator.**

3) **Articolul 101 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice comercianților cu amănuntul să vândă produse din tutun la un preț unitar inferior prețului pe care producătorul sau importatorul l-a menționat pe timbrul fiscal aplicat pe produsele respective.**

Semnături